

Sizi rahatsız etmeye geldim!
Ali Şeriatî

Fecr Yayınları 116
ALİ ŞERİATİ
Bütün Eserleri 26

Ali

Eserin Orijinal Adı

Ali

Tercüme

Alptekin Dursunoğlu

Editörler

Prof. Dr. Hicabi Kırlangıç

Prof. Dr. Derya Örs

Tashih ve Redakte

Doç. Dr. Murat Demirkol

Dr. Murat .özcan

Cahit Ezerbolatoğlu

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.
Sertifika No: 13178

ISBN 978-605-9652-58-2

6. Baskı: Aralık 2017

Kapak ve İç Konsept: TN İletişim

Sayfa Düzeni: FCR

Baskı: Aydan Basın Yayın Ltd. Şti.

Örnek Sanayi Sitesi Alinteri Bulv. 364. Sk. No: 4

Tel: 0312. 354 46 27 Ostim/Ank.

FCR Yayın Reklam Bilgisayar

San. ve Tic. Ltd. Şti.

Hacı Bayram Bah. Boyacılar Sok. No: 14/1

Ulus - Altındağ / Ankara

Tel : 0312. 310 08 60

Faks : 0312. 311 47 89

web : www.fcr.com.tr

e-posta : fcr@fcr.com.tr

ALİ ŞERİATİ

Ali

FEQR

Ankara 2017

İÇİNDEKİLER

- 06 Ali Şeriatı
07 Yayıncının Notu
11 Çevirenin Önsözü
13 Nehcü'l-Belaga'nın 32. Hutbesinin Tercümesi ve Şerhi

BİRİNCİ BÖLÜM

- 15 **Efsanevî Bir Hakikat: Ali**
18 Ali ve İnsan
19 Bugünün Medeniyetinde İnsan
26 İnsanı Bilmek
26 İnsan: Zıtlar Topluluğu
47 İnsan Niçin Efsane Üretir?
60 Ve Bu Efsane

İKİNCİ BÖLÜM

- 67 **Ali'yi Arayan Çağımız**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

- 107 **Ali Yalnızdır**

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

- 125 **Ali'ye Niçin İhtiyaç Var?**

BEŞİNCİ BÖLÜM

- 145 **Vahdetin Kurucusu Ali**

ALTINCI BÖLÜM

- 181 **Kâsitîn, Mârikîn, Nâkisîn**
184 Nasihat: Bâtıla Saldırmaksızın Hakkı Savunmak
190 Maruf ve Münker
198 Risaletin ve Kurtuluşun Üç Düşmanı
216 Kâsitîn: Sıffin Cephesi
217 Tarihte Sahte Hilafet Ya da Hilafeti Gasp Etmenin Esası
233 İdeoloji ve Kültür
270 Nâkisîn: Cemel Cephesi
313 Mârikîn: Nehrevan Cephesi
330 Vedâ Mesajı

YEDİNCİ BÖLÜM

- 337 **Ali'nin Takipçileri ve Çektikleri Sıkıntılar**

SEKİZİNCİ BÖLÜM

- 349 Ali'nin Ölümünden Sonraki Verimli Hayatı**
353 Bu Neslin Vicdanında Hakperestliğe Olan Eğilim ve İhtiyaç
355 Aynı Kumaşın İki Yüzü Gibi Olanlar
355 Ashab-ı Kehf
359 Rûm Suresi'nden Bir Ders
362 Hasımın Menfaatine Şahitlik
363 İmamet ve Adaletin Tarih ve Toplum Üzerindeki Etkisi
395 Adalet Dünya Görüşü
396 İmamet
397 Dinlerin Sınıflandırılması
401 Hükümet ve Sınıf
403 Halkın Siyasetten Uzaklaştırılması

DOKUZUNCU BÖLÜM

- 411 Ümmet ve İmamet**
414 Giriş: Rönesansın Zemini Reformizm
420 Ne Yapmalı?
421 Araştırma Yöntemi
432 Ümmet ve İmamet
434 Ümmet
441 İmamet
441 Mutluluk veya Olgunluk
442 Siyaset ve Politika
444 Hizmet ya da İslah
445 Liderlik ve Diktatörlük
451 Tarih ve Tarih
452 Bağlar
453 "Ben" ve "Biz"
454 Taassup
463 "Hemfikir" Olmaktan Daha Üstün
465 İmamet'in Şekli
466 Önderlik ve Diktatörlük
466 Önderlik
467 Üçüncü Tür
468 Alinasyon
471 Ümmette Önderlik
474 Bekleyiş
492 Ümmetin İmamla İlişkisi
502 İmamın Tayini
561 Nihai Sonuç

EK

- 567 Tarih ve Ali**

ALİ ŞERİATİ

23 Kasım 1933'te Horasan eyaletine bağlı Sebzivar'ın Mezinan köyünde dünyaya geldi. 1950'de Meşhed'deki Öğretmen Koleji'ne girdi. 1952'de Meşhed yakınlarındaki Ahmedâbâd köyünde öğretmenliğe başladı. 1955 yılında Mekteb-i Vâsita'yı yazdı. Ebuzer-i Gıfari'yi tercüme etti. 1956'da Meşhed Üniversitesi'ne girdi. Ulusal Direniş Hareketi'ne üye olduğundan, babası ve diğer üyelerle birlikte tutuklandı, altı ay tutuklu kaldı. 1959'da Alexis Carrel'den Dua'yı tercüme etti. Üniversiteden başarıyla mezun oldu. 1960'ta Fransa'ya gönderildi, orada sosyoloji ve dinler tarihi üzerine çalıştı. Cezayir Kurtuluş Hareketi'ne aktif olarak katıldı. Bu faaliyetlerinden dolayı Paris'te tutuklandı; bu arada birçok makale, konuşma ve çevirisi değişik dergilerde yayımlandı. Sosyoloji ve dinler tarihi alanında doktorasını tamamlayarak 1962'de İran'a dönerken sınırda tutuklandı; aylarca hapiste kaldı. Hapisten çıktıktan sonra öğretmenlik yapmaya başladı ve Meşhed Üniversitesiyle ve diğer merkezlerde konferanslar verdi. Hüseyiniye-i Irşad 1973 Eylül'ünde kapatıldı. Savak, Şeriatî'yi aramaya başladı. Kendisini bulamayınca babasını tutukladı. Babası bir yıl kadar hapsedildi. Şeriatî teslim oldu ve on sekiz ay hücrede kaldı. 1975-77 arası Savak'ın takibinden sürekli kaçıp başkalarının evlerinde kalarak çalışmalarına devam etti. Sabahlara kadar süren konuşmalar yaptı. 16 Mayıs 1977'de Avrupa'ya hicret etti. Otuz gün sonra İngiliz İstihbaratı'nın yardımıyla Savak tarafından şehit edildi.

YAYINCININ NOTU

Yaynevimiz, Şeriatî düşüncesini külliyyat olarak okurlarına sunmakla önemli bir hizmet vermektedir. Merhum Şeriatî, dünyanın bugün yaşayan iki önemli medeniyeti olan, İslam ve Batı medeniyetini yakından tanıma fırsatı bulmuş ender şahsiyetlerden biridir. Dahası, bir sosyolog gözüyle incelediği konuları, dahiyane bir düşünce işçiliği ile işlemiş ve Fars edebiyatının kendisine kazandırdığı akıcı üslupla ortaya koymuştur. Bilimsel liyakati, özgün bakış açısı, dindarlığı ve inandığı doğrular uğruna can verecek kadar yürekli kişiliği ile sadece İran gençliğini arkasından sürüklemekle kalmamış, dünya Müslümanlarının öze dönüş çabasına katkıda bulunarak bir döneme damgasını vurmuştur. Onun bu özgün ve özgürlükçü tutumu, sadece İslam düşmanlarının tepkisini çekmekle ve onlar tarafından şehit edilmekle kalmamış, dost ve kardeş bildiği Müslümanlardan da çok büyük tepkiler almıştır. Çünkü onun düşünceleri, Batılı saldırı karşısında çok derin ve güçlü bir mukavemet oluştururken İslam geleneğini kirleten ve çöküntüye sebep olan bidat ve hurafelere de ağır darbe indiriyordu. Tabii bu da bilinçsiz kesimler nezdinde İslam'ın kendisine yapılan bir saldırı olarak algılanıyordu.

Kendi tabiriyle içinde doğup büyüdüğü geleneksel Safevî Şiiliğine yönelttiği eleştiriler yüzünden İran'da dışlanırken, Şii bakış açısı nedeniyle de Sünnî dünyadan önemli tepkiler almıştır. Ancak Şeriatî, her ne kadar Ali Şiası ve Safevî Şiası ayrımı yapsa ve Safevî Şiiliğini eleştirse de eleştirdiği düşünceden bütünüyle kurtulamamış ve söz konusu etkilerle Sünnî dünyanın kabul

edemeyeceği kimi düşünceler serdedebilmiştir. Sahabiler hakkında kullandığı ifadeler hoşgörü sınırını zorlayan kusurlar olarak değerlendirilebilir. Ayrıca yaşadığı çağ ve çevrenin etkisiyle Fransız sosyalistlerinden etkilendiği ve kimi yorumlarında bu etkinin izlerinin görüldüğü de söylenebilir.

Ali Şeriati'nin de her insan gibi hata edebileceğini, hatalarının ve sevaplarının sadece kendisini bağlayacağını okuyucunun takdir edebileceğine inanıyoruz. Fecr Yayınevi olarak, ölçümüzün Kur'an-ı Kerim ve onun numune-i timsali olan Hz. Peygamber (a.s) olduğuna inanıyor, Şeriati de dahil bütün insanların bu ölçüler içinde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Onun her görüşünü onaylamadığımız halde eserlerini yayınlıyor, ama katılmadığımız görüşlerine de müdahale etmeyi uygun görmüyoruz. Çünkü böyle bir müdahalenin düşüncelerin doğru anlaşılmasına engel olacağı, bunun da hem yazar hem okur açısından bir hak ihlali sayılacağı kanaatindeyiz. Buna rağmen kimileri, tasvip etmedikleri düşüncelerden dolayı bilinçsiz okuyucuların olumsuz etkileneceği gerekçesiyle vebal alacağımızı düşünemirler. Fakat biz, genelde Müslüman olmanın, özelde Şeriati okuru olmanın, okuduğu her şeyi kabullenen değil, eleştiren bir seviye gerektirdiğini düşünüyoruz. Dolayısıyla bütün olumsuzluklarına ve kusurlarına rağmen Şeriati'nin o engin birikiminin bizlere çok şey kazandırdığına ve kazandıracığına inanarak eserlerini külliyat olarak yayınlamaya karar vermiş bulunuyoruz. Buna paralel olarak hem Fars hem de Türk edebiyatına vukufiyetiyle temayüz etmiş mütercimlerden oluşan bir heyet oluşturarak eserlerin en az hata ile çevrilmesine de özen gösterdik. Bu nedenle tercümeleler, sadece söz konusu eserleri dağınık vaziyette sunulmaktan kurtarmayacak, Şeriati okurunun liyakatsiz tercümelelerden çektiği sıkıntıları da asgariye indirecektir.

Külliyattaki kitapların bazılarında yazara ait olmayan dipnotlar yer almaktadır, İran'daki Dr. Ali Şeriati Eserlerini Derleme Bürosu tarafından eklenen notların sonunda (Derleyen), yayınevi-

miz tarafından ilave edilen notların sonunda (Fecr), mütercimlerin ilave ettiği notların sonunda ise (Çev.) ifadeleri kullanılmıştır. Bunların dışındaki dipnotlar Ali Şeriatı'ye aittir.

Ayrıca metin içerisinde bazı kelime ya da ibarelerin doğru anlaşılması için Derleyen tarafından bazı ilaveler yapılmıştır. Bu ilaveler [] içerisinde verilmiştir. Metnin orijinalinde eksik kalan bazı cümleler vardır. Bu kısımlar ...* işaretiyle gösterilmiştir.

Bütün hassasiyet ve çabamıza rağmen, insan olmamız hasebiyle gözümüzden kaçan kusurlar olursa okurumuzdan özür diler, eleştirilerine müteşekkir kalırız. Bu vesileyle Şeriatı'ye Allah'tan rahmet diler; başta değerli mütercimler olmak üzere, editörlere, tashih ve redakte heyetine ve eserlerin sizlere ulaşmasında emeği geçen bütün dostlara gönülden teşekkür ederiz.

FECR YAYINEVİ

ÇEVİRENİN ÖNSÖZÜ

Elinizdeki eser, Peygamber'in damadı olan Ali'den bahsetmiyor, savaş kahramanı olan Ali'den bahsetmiyor, Peygamber'in sahabisi olan Ali'den bahsetmiyor, dördüncü halife olan Ali'den bahsetmiyor, ilk Şiî imamı olan Ali'den de bahsetmiyor.

Elinizdeki eser, tarihsel Sünniliğin ve tarihsel Şiîliğin anlatılmasını istediği Ali'yi anlatmıyor.

Kutsal, aşkın ve zihinsel olan mutlak insanî erdemi, kendi şahsında somut, nesnel ve yaşayan bir gerçekliğe dönüştüren bir insan olan Ali'den bahsediyor.

Yaşayan insana, bana, sana, bize, Müslümana ve tüm insanlığa lazım olan da zaten bu Ali değil midir?

Peygamber'in damadı, bir savaş kahramanı, tarihsel dönem içerisinde halifelik makamının dördüncü şahsı ve cennetle müjdelendiği söylenen on kişiden biri olan, masum ve zahit olan Ali'nin, yaşamakta olan insanın pratiğine kattığı anlam nedir?

Tüm kutsal kişiler, azizler ve evliyalar için de söz konusu edilebilecek olan soyut, kutsal ve zihinsel erdemlerin Ali için de tekrar edilmesi ve övgü için araçsallaştırılması Ali'yi anlatmak mıdır? Bu şekilde anlatılan Ali anlaşılıp mı olacaktır?

Merhum Şeriatî, bu eseriyle kutsal, aşkın ve zihinsel olan mutlak insanî erdemi, kendi şahsında somut, nesnel ve yaşayan bir gerçekliğe dönüştüren Ali'den bahsediyor. Kutsal, aşkın ve zihinsel olan mutlak insanî erdemliliğin, Ali'nin şahsında somut ve nesnel bir varlık kazanmış olmasından "imam" kavramına, buradan da "ümme"ye yani yaşayan insanın nesnel hayatına yöneliyor.

Merhum Şeriatî, bu yöntemle sadece Ali'nin değil, Ali'nin şahsıyla doğal olarak gündeme gelen din, imam, ümmet, ideoloji, adalet, siyaset, hareket, devrim, karşı devrim, muhafazakarlık, sınıf, sınıfsal mücadele vs. kavramlarının da nasıl anlaşılması gerektiğini ortaya koyuyor.

Eserde Ali gibi dinî ve tarihî bir şahıs konu alınmış olsa da anlatılanlar, izlenen yöntemin farklılığı yüzünden, geleneksel dinî duyarlılıklara sahip olan kişileri rahatsız edebilir.

Geleneksel dindar bakış açısı, tarihsel olan her şeyi ya da her şahsı dinin kutsal ve dokunulmaz alanı içerisinde görmeye eğilimlidir. Merhum Şeriatî, bu durumu belki de herkesten çok daha iyi bilen biri olduğu halde taassupları ve duyarlılıkları kıskırtma pahasına izlediği yöntemden kaynaklanan "sert" üslubunu yumuşatma yoluna gitmemiştir.

Yöntemi ve üslubu yüzünden, yaşadığı dönemde kendi toplumunda "Şia karşıtı" olarak suçlanmayı göze almıştır. Kuşkusuz büyük çoğunluğunu Sünnilerin oluşturduğu Türkiye'de de bu kitabın üslubundan ve yaklaşım biçiminden rahatsızlık duyanlar olacaktır.

Kitaptaki düşüncelerden yararlanmak yerine üsluba takılıp peşin hükümlerle eseri mahkum edecek olanları dikkate almak adına eserin üslubuna ya da eserdeki düşüncelere müdahale etme yetkisini kendimde görmedim.

Dinin kutsallarıyla tarihselliğin kutsallarını, avamî hassasiyetlerle bilimsel hassasiyetleri ayırt edebilenlerin bu eserden çok faydalanacağını söyleyebilirim.

Alptekin Dursunoğlu

25 Nisan 2002

NEHCÜ'L-BELAGA'NIN

32. HUTBESİNİN TERCÜMESİ ve ŞERHİ

Ey insanlar! Inatçı ve kindar bir dönemde bulunmaktayız. Bu dönemde iyi ve temiz insan kötü sayılmakta; zâlim zulmünü giderek arttırmaktadır.

Bildiklerimizden faydalanmıyoruz, bilmediklerimizi sormuyoruz, her yeri kuşatan ezici musibetlerden başımıza gelmedikçe korkmuyoruz.

İnsanlar dört kısımdır:

Bir kısmı kendisi güçsüz düşmedikçe, kılıcı körelmedikçe ve eli bomboş kalmadıkça yeryüzündeki kötülöklere karşı durmaz.

Bir kısmı da, kılıcını çekmiş, kötölük ateşini alevlendirmiş, atlılarını ve yayalarını seferber etmiştir; halkın servetini yağmalamak, ordulara hükmetmek ve minbere çıkmak için kendisini satmış ve imanını kaybetmiştir.

Aşğılık dünyayı kendi kendinin değerinde görmek ve onu Allah katında sahip olduğun şey karşılığında alman ne kötü bir tutkudur.

Öteki kısım, din ameliyle dünyayı talep eder, dünya ameliyle dini istemez. Kendini sakın ve vakarlı gösterir, adımlarını yavaş ve birbirine yakın atar, cübbesinin eteğini takvayla toplar, kendisini doğru iş yapanlardan gösterir, Allah'ın kusurları örtüşünü, günah işlemeye ve kötü işler yapmaya vesile kılar. (Tevhit hırkasının altında put saklar, gizlice içki içer.)

Dördüncüsü ise, kendi acizliği yüzünden güç elde edememiş olan kimsedir. Zavallılığı yüzünden zavallılığa alışmıştır, buna rağmen kendini kanaatkarlık görüntüsüyle bezer, zahitlik giysisiyle süslenir; oysa ne evde ne dışarıda ne kendi içinde ne de hayatta bu işin adamıdır.

Bu dönemde geriye kalan erlerse, dönecekleri yeri anarak gözlerini yumar ve mahşer korkusuyla göz yaşı dökerler. Bunlar toplum sahnesinden sürülmüş olanlardır. Kaygılı, kimsesiz, ağzı kilitli, suskun ve temiz davetçilerdir; yaşlı ve acılıdırlar, dehşet ve katliam çağında takıyeyle kaybolmuşlardır, unutulup gitmişlerdir, zillet ve zavallılık onları kuşatmıştır.

Elem ve acı denizinde boğulur. Ağzıları kapalı, gönülleri yaralıdır; öğüt vermekten bitkin düştüler, halkı bilinçlendirme uğrunda yorulduklar, bitkindirler; yenildikçe azaldılar, öldürüldüler, sayıca azaldılar.

Öyleyse böylesi bir dünya sizlere deri tabaklayıcılarının boyasını çıkardıkları ağaç posasından ve makaslanıp yere düşen yünden daha değersiz gelmelidir.

Gelecek kuşaklar sizin yaşadıklarınızdan ibret almadan, sizler daha öncekilerden ibret alın.

Bu yapışıp bırakmadığımız değersiz hayatı bırakın, özgürleşin; zira o son derece değersiz ve kötüdür.

Nitekim o, sizden önce kendisine gönül bağlayıp aşk duyan dünyaperestleri terk etti!